

W trzecim miesiącu roku Słońce kontynuuje szybką wspinaczkę na północ, i ostatniego dnia miesiąca w środkowej Polsce przecina południk lokalny już na wysokości 42° . Po drodze 20 marca Słońce przeniesie się na północną część nieba i tym samym na naszej półkuli zacznie się astronomiczna wiosna. W nocy z 29 na 30 marca nastąpi zmiana czasu na letni.

Na początku miesiąca warto zwrócić uwagę na pierwsze dwie planety Układu Słonecznego oraz wysoko wspinający się Księżyc w fazie rosnącej najpierw do I kwadry, a następnie do pełni. Merkury 8 dnia miesiąca osiągnie maksymalną elongację wschodnią. Niestety oddali się wtedy od Słońca na jedynie 18° . Mimo to przy przejrzystym niebie da się go całkiem łatwo dostrzec o zmierzchu nisko nad zachodnim horyzontem. Godzinę po zachodzie Słońca planeta zajmie pozycję na wysokości około 6° . Niestety Merkury szybko zginie w zorzy wieczornej i już w drugiej połowie miesiąca stanie się niewidoczny. W tym czasie jego tarcza zwiększy średnicę kątową z $6''$ do $9''$, zmniejszając przy tym jasność z -1^m do $+1,5^m$ i fazę z 73% do 16% .

Odnalezienie Merkurego ułatwi Wenus, która 23 marca przejdzie przez koniunkcję dolną ze Słońcem. Na początku miesiąca Wenus nadal jest widoczna bardzo dobrze, wznosząc się około godziny 18:30 na wysokość 20° nad zachodnią częścią nieboskłonu, jednak szybko wraz z Merkurym przeniesie się na niebo poranne. Niestety rano wiosną ekliptyka jest nachylona niekorzystnie, i trzeba czekać aż do czerwca na poprawę warunków obserwacyjnych tej planety. W pierwszej połowie marca Wenus szybko zwiększy średnicę swojej tarczy z $49''$ do $58''$, zmniejszy jednak blask z $-4,6^m$ do $-4,2^m$ i fazę z 16% do 3% . Jest zatem bardzo dobrym celem dla posiadaczy nawet niedużych lornetek, które pokażą jej wyraźny cienki sierp. 1 marca Merkurego należy szukać 15° od Wenus, prawie dokładnie w dół od niej. Jednocześnie 5° bliżej i trochę bardziej w lewo pokaże się Księżyc w fazie 4% . W kolejnych dniach Merkury zbliży się do Wenus, docierając doń 12 dnia miesiąca na odległość $5,5^\circ$. 2 marca Księżyc zwiększy fazę do 9% , przenosząc się na odległość 10° na godzinie 10 względem Wenus.

Srebrny Glob powędruje dalej, i 5 marca zakryje Plejady, znaną gromadę otwartą gwiazd w Byku. Niestety w Europie do zakrycia dojdzie w dzień. U nas wieczorem oba ciała niebieskie oddzielią na niebie 2° . Księżyc pokaże tarczę oświetloną w 40% , by następnej doby przejść przez I kwadrę. Jednocześnie zajmie pozycję w odległości 6° od Jowisza. Największa planeta Układu Słonecznego zachodzi po godzinie 1 i na początku nocy jest widoczna bardzo dobrze. W tym miesiącu jasność planety spadnie do $-2,1^m$, a jej tarcza skurczy się do $36''$.

14 dnia miesiąca rano naszego czasu Księżyc przejdzie przez pełnię, wędrując na pograniczu gwiazdozbiorów Lwa i Panny. Do tego czasu 8 i 9 marca odwiedzi on Marsa oraz Kastora i Polluksa. Czerwona Planeta szybko oddala się od nas i do końca miesiąca jej jasność spadnie do $+0,4^m$, a średnica tarczy do $8''$. W teleskopach wyraźnie widoczna jest faza tarczy, wynosząca 90% . 9 marca około godziny 3 Księżyc zbliży

się do Marsa na mniej niż 1° , 6° nad nim zaś znajdą się Kastor z Polluksem.

Marcowa pełnia jest szczególna, ponieważ dojdzie wtedy do całkowitego zaćmienia Księżyca. I jest to całkiem długie zjawisko, gdyż trzy dni później Srebrny Glob przejdzie przez apogeum swojej orbity i faza całkowita potrwa ponad 218 minut. Niestety Europa ponownie ma pecha. Całe zjawisko da się zaobserwować z obu Ameryk i oblewających je oceanów. W Polsce zaćmienie częściowe zacznie się w okolicach zachodu Księżyca.

W kolejnych nocach naturalny satelita Ziemi powędruje ku ostatniej kwadrze, przez którą przejdzie 22 marca, zbliżając się jednocześnie coraz bardziej do horyzontu. Warto w tym okresie wspomnieć o spotkaniu Księżyca w fazie 93% ze Spiką, najjaśniejszą gwiazdą Panny, 17 marca i spotkaniu z Antaresem 20 i 21 dnia miesiąca. Za każdym razem Księżycowi zabraknie do najjaśniejszej gwiazdy Skorpiona po około 5° , a jego faza przekroczy najpierw 70% , a potem 60% . 20 marca nad ranem Księżyc zakryje gwiazdę 3. wielkości π Sco. Gwiazda zniknie za księżycową tarczą około godziny 1:50 i pokaże się przy ciemnym brzegu około godzinę później.

Jak już wspomniałem, rano droga Słońca po niebie jest nachylona niekorzystnie, a do tego Księżyc znajduje się głęboko pod ekliptyką, stąd przed nowiem wschodzi on niewiele przed Słońcem i nie wznosi się wyżej niż kilkanaście stopni ponad widnokrąg. Nawet w dzień trudno go dostrzec przez grube warstwy naszej atmosfery. Tym razem warto jednak czekać na now Księżyca 29 marca, gdyż tego dnia dojdzie do częściowego zaćmienia Słońca. Maksymalną, wynoszącą 94% fazę zjawiska da się zaobserwować o świcie gdzieś z labradorskiego wybrzeża Zatoki Hudsona w Kanadzie. W Polsce zjawisko potrwa od mniej więcej 11:45 do 13:00 (jeszcze czasu zimowego), a faza maksymalna wyniesie od 9% w Bieszczadach do 26% w Świnoujściu. Księżyc zakryje północną część tarczy słonecznej.

Ariel MAJCHER